

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๑๔ สุขุมวิท ๒๓ แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๙-๕๐๐๐
ภายใน ๑-๕๖๖๖ โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๖๕๘-๐๓๑๑

ข่าวจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับประจำวันที ๒๑ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๗ หน้า ๑ มูลค่าข่าว ๗๐๙,๔๗๐.-

ศูนย์สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

โลกของเล่น

ของเด็กตัวโต

นี่คือความฝันของใครบางคนที่เชื่อมั่นว่า
ของเล่นคือวัฒนธรรมชั้นเลิศ
มรดกทางความทรงจำอันทรงคุณค่า
ที่มักถูกมองข้าม

เรื่อง : ศกุน บงกช - ชัยณรงค์ กิตินารทสินทวารณี ภาพ : ณพวุฒิ ภาณุจนนิกุลไญวงค์

ยิ่งไม่ทันหันหัวมุกถนนอุทอง
ในตัว จ.พระนครศรีอยุธยา เยื้อง
กับโรงเรียนประจักษ์หลังแนวต้นไม้
ที่ดูคล้ายกำแพงหลายๆ บัดบังอาคาร 2 ชั้นที่
เต็มไปด้วย “ของเล่น” นานาชนิด
“เชิญตามสบายนะครับ” ใครบางคน
ออกปากด้วยรอยยิ้ม
นอกจากนักท่องเที่ยว ก็ยังมีนักเรียน
นักศึกษาจากสถาบันต่างๆ แวะเวียนเข้ามา
เยี่ยมชมอย่างไม่ขาดสาย บางสายตาอาจดู
สุกสนานไปกับอาคาร “คันทันมือ” อายกลอง
หยิบจับตัวไม่ลดการชื่นที่ตั้งเรียงรายอยู่ทั้งใน

และนอกตู้กระจก
ที่นี้รู้จักกันในชื่อของ **พิพิธภัณฑ์
ของเล่นเกริกยืนพันธ์** บ้านอีกหลังของความ
ทรงจำวัยเด็กสำหรับใครหลายๆ คน
“มีเป็นแสนชิ้นครับ” **รศ.เกริก ยืนพันธ์**
คณะบริหารของเล่นภายในโรงเรียนแห่งนี้
ระหว่างต้อนรับคณะครู และนักเรียนอีกกลุ่ม
ที่เดินทางมาหาถึงตัวพิพิธภัณฑ์
รอยยิ้ม และเสียงหัวเราะของเด็กๆ ที่
ได้ไล่สายตา ฟังเรื่องราวความเป็นมาของของ
เล่นที่ตัวเองสนใจ เขาแอบกระซิบให้ฟังด้วย
รอยยิ้มว่า ยังมีพรรคพวกอยู่อีกพอสมควร

เหมือนกันที่ยังไม่ถูกนำมาจัดแสดง แต่ถ้า
อยากรู้ก็จะเล่าให้ฟัง...

ย้อนพันวันเยาว์

นอกจากการเป็นอาจารย์ประจำสาขา
วิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก มหาวิทยาลัย

ครีนครินทรวีโรดม และคนสร้างสรรค์ผลงาน ภาพประกอบและคนทำหนังสือสำหรับเด็กแล้ว คนทำพิพิธภัณฑ์ก็ดูเป็นอีกสิ่งหนึ่ง

ที่ตัวเขานั้นให้ความสนใจไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะเมล็ดพันธุ์แห่งแรงบันดาลใจ “ของเล่นมันไม่ไกลไปจากตัวคนทุกคน” แม้กระทั่งตัวเอง

หลังจากที่ได้รางวัลนอมา (NOMA) จากประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2525 ที่ทำให้เกริกได้มีโอกาสเดินทางไปใช้ชีวิตที่ประเทศญี่ปุ่นในช่วงหนึ่ง จากความตื่นตาตื่นใจที่ **พิพิธภัณฑ์ของเล่นคิตาฮาระ** (Kitahara Tin Toy Museum) ซึ่งมีของเล่นมาจัดแสดงเป็นจำนวนมาก กลายเป็นความใฝ่ฝันส่วนตัวของเขาที่อยากให้มีพิพิธภัณฑ์ของเล่นเกิดขึ้นมาบ้างที่เมืองไทย

“มันเป็นความซึ้งซึ้ง” ที่ใช้คำว่าซึ้งซึ้งก็เพราะ สิ่งที่เกิดขึ้นตามมา มันคือความสุข จนกลายเป็นความประทับใจ

“ถ้าคุณประทับใจแล้ว คุณจะไปไหนเหมือนชอบผู้หญิงคนหนึ่ง คนนี้ใช่แล้ว ใช่เลย” เขาจึงเริ่มเก็บสะสมเรื่อยมา ไม่ว่าจะเป็นของเล่น ข้าวของเครื่องใช้ หนังสือเด็ก หรือแบบเรียนเก่า ตามคลองถม ตลาดสามแยก สีพระยา ท่าพระจันทร์ ตลอดแหล่งจับของเก่าต่างๆ จนเมื่อรวบรวมได้ในปริมาณที่มากพอ และปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ พร้อมโครงการพิพิธภัณฑ์ของเล่นจึงเริ่มต้นเป็นรูป

เป็นร่างขึ้น
“ไม่ม่่าะ แต่ชอบ” เกริกบอก ก่อนจะอธิบายต่อว่า โอตากับตัวเขานั้น ต่างกัน

“กลุ่มนั้นจะค่อนข้างเก็บตัว แล้วก็เลือกเก็บเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง มีจุดมุ่งมั่นในการเก็บ อย่างบางคนตามเก็บเซนต์เซย่า เขาก็จะเก็บแต่แนวนี้ไปอย่างเดียวเลย มีตัวที่สุดยอดที่สุด มีตัวเด่นที่สุด แต่เราเก็บเพราะความชอบเฉยๆ ตามรสนิยมของเราด้วย คนอื่นขานิยม เราอาจจะไม่เก็บตัวนั้น แต่เราอาจจะเก็บสักชิ้นหรือ 2 ชิ้น เพื่อให้รู้ว่ามันไม่หายไปจากโลกของของเล่น”

ที่สำคัญการเก็บสะสมยังหมายถึงการเรียนรู้งานของผู้สร้าง หรือผู้ผลิตกลุ่มนั้นๆ ด้วย “ถ้าเป็นของสตูดิโอจิบลิ (Studio Ghibli Inc.) จะเก็บเพราะเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานของเขาย่างมีคุณภาพ มีความพิถีพิถัน ตั้งแต่ระบบการคิดที่จะนำเสนอ การทำการ์ตูน พิถีพิถันแม้กระทั่งการวางเรื่องที่เป็นพล็อตของมัน เป็นธีมของมัน คณะทำงานเป็นศิลปะ ไม่เป็นการ์ตูนที่เป็นเชิงพาณิชย์ มีความเป็นศิลปะด้วย ดังนั้นคนเสกก็เหมือนได้รสนิยม

ที่มีกลิ่นอายที่ต่างไปจากจุดเดิม หรือที่เรียกว่า ความศิวีไลซ์ เราอยากให้เป็นแบบนี้”

รูปธรรมของพิพิธภัณฑ์ของเล่นในความ

รู้สึกของเขาจึงออกมาเป็นแบบเพื่อสร้างความคิดริเริ่ม และนำไปสู่แรงบันดาลใจใหม่ๆ นั่นเอง

เล่น = เรียน

อย่างที่บอกว่า ของเล่นไม่ใช่สิ่งไกลตัว อีกทั้งยังเป็นทักษะการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน นำไปสู่การพัฒนาการต่างๆ ที่มีมาตั้งแต่อดีต

“จินตนาการเป็นจุดหมายปลายทาง เหมือนกับยานอวกาศมีของเล่นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 โส่ถ่าน หลังจากนั้นอีก 20 ปี ยานอพออลล์ ไปดวงจันทร์” เกริกยกตัวอย่าง นอกจากนั้นความสนุกกับการเล่นยังสร้างความซึ้งซึ้งในแง่วัฒนธรรมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีอีกด้วย เขายืนยันในฐานะนักวิชาการด้านเด็กว่า น่าจะถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นกิจจะลักษณะเสียที

“ของเล่นนั้นจะให้เด็กภูมิใจแล้วทำของเล่นในห้องถิ่นของตนเอง เช่น แคเด็กได้เล่นก้านกล้วย ทางมะพร้าว เด็กต้องทำได้ เหมือนปู่ย่าตายาย อย่างसानตะกร้อที่ใช้เตะเล่นได้ ด้วยใบมะพร้าวหรือใบตาล เด็กต้องทำได้ เพราะเราคนอยู่ในห้องถิ่นนั้น บริบทมันต้องเป็นแบบนั้น แต่เราไม่ค่อยจะเอาบริบทที่มันเพิ่มชุมชนแล้วท้องถิ่นข้ามเกี่ยวข้องกับวิถีที่เด็กเติบโต และเห็นแล้วเราได้

ความซาบซึ้งที่เราเรียกว่าเป็น Appreciate Art จะเป็นความซาบซึ้งที่เป็นสุนทรียศาสตร์ ไปปะทะเราจะเอาหลักสูตรจากแกนกลางหรือส่วนกลางมาใช้ อันนั้นมันเลยดูไกลตัวออกไป เหมือนกับมันเป็นบริบทที่มันเพิ่มชุมชน และท้องถิ่นของเรา ฉะนั้นมันต้องปรับเปลี่ยนแล้วแหละ แล้วมันไม่ใช่เรื่องน่าตกใจด้วยนะ ต้องเป็นไปได้ แล้วคนจะไม่ทิ้งถิ่น คนจะรักแล้วหวงแหน คนจะคิดถึงถิ่นของเรา”

เรื่องนี่ยังเชื่อมโยงไปถึงลักษณะระบบการศึกษาที่ต้อง “เล่น” ตั้งแต่ท้องถิ่นเหมือนกัน “บ้านคุณเป็นช่าง บ้านคุณทำการเกษตร คุณควรให้ทุนเรียนด้านการเกษตรอย่างที่คุณอยู่ในภูมิภาคนั้น ผมเป็นคนอยุธยา ผมเป็นคนฉะเชิงเทรา บ้านผมต้องหนีไม้ฟัน เรื่องการทำการเกษตร ผมควรจะไปเรียนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อเรียนรู้”

แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าคนเรียนจะไม่มีสิทธิเลือกเดินตามสิ่งที่ตัวเองต้องการถึงแม้จะขัดกับสิ่งที่ครอบครัวเป็น

“ถ้าผมเกิดมีความรู้สึกว่า ผมไม่อยากเป็นเกษตรกร แต่ผมอยากไปอย่างอื่นได้ไหม

คุณก็ต้องให้เขาเลือก แต่ถ้าคุณจะไปเกษตร คุณจะได้โอกาสเลือกเป็นอันดับแรก เพราะฉะนั้นคุณต้องตรวจสอบตั้งแต่นั้นประถม มัธยม เพื่อจะส่งผ่านไปมหาวิทยาลัย วันนั้นเคการศึกษารับพื้นฐานคงไม่พอแล้ว”

ไม่ต่างกับของเล่นที่ถึงวันนี้ แม้ตัวเขาเองจะอายุเลยมาถึงเลข 5 แล้ว แต่จิตใจก็ยังคงเป็นเด็กคนเดิม ที่เป็นผลพวงของประสบการณ์ร่วมที่มีต้นทุนมาจากการซึมซับวันเวลาในอดีตมาหล่อหลอมเข้ากับตัวตน จนกลายเป็นเรื่องราวในทุกวันนี้

“ต่อให้โตแค่ไหน คุณเจอเพื่อนคุณ ก็ยัง

เป็นเด็กคนเดิมในชั้นประถม มันเป็นความสุขแบบนั้น ถึงแม้เราจะอายุเยอะแค่ไหน พอไปเจอของเล่นยุคของเรา โห ใจมันพองโต แล้วจะย้อนเวลาด้วย คิดถึงปู่ย่าตายาย พ่อแม่ ใครต่อใครที่ซื้อให้ แล้วเราเป็นสายสัมพันธ์อบอุ่น ระบบแบบครอบครัวแบบคนไทยด้วย”

กลับกัน ตรงนี้ยังกลายเป็นเสน่ห์ของตัวพิพิธภัณฑ์ที่ไปโดยปริยาย ระหว่างนั้นเขาชี้ให้เห็นแวตาที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขของบรรดาเด็กๆ ที่เข้ามาสอดส่ายตาหาของเล่นชิ้นโปรดอย่างตั้งอกตั้งใจ

อยู่อย่างมีคุณค่า

“ทุกพิพิธภัณฑ์ที่อยากให้คุณเข้าไปคนเข้าบริเวณ คุณต้องมีเสน่ห์ในเนื้อในตัวของคุณ” เจ้าของพิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นตั้งข้อสังเกตถึงการคงอยู่ของพิพิธภัณฑ์เอกชนในปัจจุบัน

แน่นอนว่า กระแสตอบรับของ “ผู้ชม” ตลอด 6 ปีที่ผ่านมาของการเปิดพิพิธภัณฑ์อย่างเต็มตัว ถึงแม้จะหมดค่าใช้จ่ายไปกว่า 8 หลัก แต่ถึงวันนี้เขาสามารถพูดได้อย่างเต็มปากว่า ที่นี้สามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง

“อบอุ่นจริงๆ นะ” เกริกยอมรับด้วยรอยยิ้ม ไม่เฉพาะราคาที่ไม่แพงจนเกินไปทำให้ใครๆ ก็สามารถเข้ามาชมได้ เสน่ห์ที่เขาหมายถึงก็คือ “จุดขาย”

“คุณต้องหาวิธีทำให้ได้ เช่น คุณจะบอกเลยว่า คุณมีครัวไม้สัก ที่เป็นไม้สักทองที่คนนั้นเคยใช้ น่าดูมากเลย นี่เป็นประวัติศาสตร์ที่คนจะมาดู เรามีจักรยานคันที่วิเศษมากเลย มีแค่ 2 ตัวในโลก 8 ตัวในโลก 50 ตัวในโลก คนก็จะมาดู เหมือนที่คนไปดูบ้านขนมปังที่คนทำขนมปังชิ้นแรกๆ ของเมืองนั้น เก็บค่าชมก็แพงเวลาไปดูก็เหมือนดูมรดกก่อนนั้น แต่เราก็ไปดู” เขาเปรียบเทียบ

“ความนิ่ง” ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พิพิธภัณฑ์กลายเป็น “จุดอ่อน” จนทำให้ที่ผ่านมามีหลายๆ พิพิธภัณฑ์ที่ตั้งล้มหายตายจากไปอย่าง

น่าเสียดาย จริงอยู่เพราะความเป็น “ของเล่น” ของเขาทำให้ที่นี้ค่อนข้างมีแต่มีต่อ แต่นั่นก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น

“มันต้องมีระบบการจัดการด้วย คุณมาที่นี่คุณก็จะรู้ว่ามันเป็นพิพิธภัณฑ์ แต่มันก็เป็นเหมือนบ้านที่เขาเปิดให้เข้าชม มันดูอบอุ่นมากกว่า ไม่เกร็งนะเนี่ย ดูสบายๆ ซิลล์ๆ แล้วก็มีความสุขมากเลย นี่คือนี่ที่เราต้องการให้เป็น”

ไม่ต้องห่วงเรื่องความซุกซนตามภาษาเด็ก เพราะเมื่อขึ้นชื่อว่าพิพิธภัณฑ์ ความระมัดระวังจะเกิดขึ้นกับคนเข้าชมเองโดยอัตโนมัติ

นอกจากนั้นแล้ว พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่จะเป็นเหมือนแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นให้สำหรับชุมชนนั้นๆ ซึ่งถ้าเป็นไปได้ จะช่วยสร้างองค์ความรู้รวมทั้งการสืบทอดวัฒนธรรมพื้นถิ่นของแต่ละท้องถิ่นเอาไว้ได้เป็นอย่างดี

“ผมไปหมู่บ้านนี้ ผมก็อยากไปแวะวัดที่นี่เพื่อที่จะได้ดูว่า พิพิธภัณฑ์ชุมชนเขาทำแล้วมันมีอะไรขยายผลแล้วมันน่าสนใจแบบไหน ตรงนี้มันเป็นจุดเริ่มต้นที่จะส่งไปถึงคนกระหายใคร่อยากรู้พิพิธภัณฑ์ใหญ่ๆ ต่อไปคุณต้องเริ่มจากกองเล็กก่อน แล้วกองใหญ่มันเป็นองค์ประกอบที่ทำทนายและน่าสนใจ ความเป็นศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ”

ดังนั้น สิ่งในวันนี้ควรจะต้องมาทำความเข้าใจกันอีกครั้งก็คือคำว่า “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

“พิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างไร คุณก็ต้องไปปรับเปลี่ยนของคุณอยู่บ่อยๆ คุณมาครั้งที่สองแล้วคุณก็จะรู้ว่า พิพิธภัณฑ์มันเปลี่ยนเขาเรียก กายภาพเปลี่ยนไปแล้วนะ น่าสนใจกว่าเดิมนะ พิพิธภัณฑ์พร้อมลงไป เกิดจากอะไร ครั้งต่อไปต้องมาดูใหม่แล้วว่า ใหม่ตาหรือเปล่า ใหม่ความรู้สึกหรือเปล่า”

แน่นอน สิ่งเหล่านี้จะเกิดไม่ได้ หาก

ไม่ถูกเพาะเชื้อไฟมาจากข้างใน ซึ่งใจต้องมาก่อนอันดับแรก อย่างที่นี้ถึงจะเป็นโลกของเด็กตัวโตอย่างเขา แต่ก็สามารถแบ่งปันให้คนอื่นร่วมบริโภคร่วม และสืบทอดความทรงจำอันมีค่าเหล่านี้ไปพร้อมกัน

“เพราะมันเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในตัวเองของแต่ละชั้นมีความทรงจำ และมีวัฒนธรรมท้องถิ่นซ่อนอยู่ ซึ่งหากเรามองให้ดีเราก็จะพบคุณค่าจากอดีตเหล่านั้นได้อย่างง่ายดาย”
เขาทิ้งท้าย